دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
مجتمع عالی سلامت اسلام آباد
گروه: اتاق عمل

طرح درس

نام درس : اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای

نام مدرس: هیوا اعظمی

با مراعات اصول کوریکولوم مصوب
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ساختار کلی دوره

- **نام درس: اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای**
- **کد درس:**
- **مقطع و رشته/ترم تحصیلی: ترم ۴ کارشناسی پرستاری**
- **تعداد واحد: کل: ۱/۵ شامل: تئوری و عملی**
- **پیش‌نیازها: آناتومی و فیزیولوژی، بزرگسالان سالمندان ۳**
- **مدرس: هیوا اعظمی کل دوره**
- **مدت دوره: ۱ واحد تئوری و ۰,۵ واحد عملی زمان ارائه دوره: سه شنبه ها ۱۶-۱۴**
- **ساعات پاسخگویی به سوالات دانشجویان: روز سه شنبه و چهار شنبه عصر**
- **محیط آموزشی: مجتع عالی سلامت**

محتوای آموزشی بر اساس سر فصل دروس

- اهداف کلی دوره: (بر اساس کوریکولوم)

دانشجویان با مفاهیم بنیادین اخلاق حرفه‌ای، کدهای اخلاقی پرستاری، حقوق بیمار، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی حرفه‌ای آشنا می‌شوند. همچنین توانایی تحلیل چالش‌های اخلاقی در محیط‌های بالینی، تصمیم‌گیری اخلاقی و به‌کارگیری اصول اخلاقی در مراقبت از بیمار (روانی، اجتماعی، جسمی و معنوی) را کسب می‌کنند. در بخش عملی، دانشجویان با موقعیت‌های واقعی و شبیه‌سازی‌شده اخلاقی مواجه شده و مهارت‌های عملی مانند کسب رضایت آگاهانه، انتقال خبر بد و گزارش خطا را تمرین می‌کنند.

- اهداف کلی جلسات : (جهت هر جلسه یک هدف)

- **جلسه اول :**مفاهیم پایه اخلاق، اخلاق حرفه‌ای و تفاوت آن با اخلاق عمومی، اصول چهارگانه اخلاق زیست‌پزشکی.
- **جلسه دوم :**کدهای اخلاقی پرستاری (کد اخلاقی انجمن پرستاران آمریکا، کد اخلاقی ایران)، تعهدات حرفه‌ای.
- **جلسه سوم :**حقوق بیمار، منشور حقوق بیمار در ایران، رضایت آگاهانه و نحوه کسب آن.
- **جلسه چهارم :**رازداری، حریم خصوصی، حفظ اطلاعات بیمار و استثنائات آن.

- **جلسه پنجم :**مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی حرفه‌ای، ایمنی بیمار، پیشگیری و مدیریت خطا.
- **جلسه ششم :**اخلاق در مراقبت (روانی، اجتماعی، جسمی، معنوی)، ارتباط حرفه‌ای با بیمار و خانواده.
- **جلسه هفتم :**چالش‌های اخلاقی در بالین (اتانازی، سقط جنین، تخصیص منابع، پایان زندگی)، تصمیم‌گیری اخلاقی.
- **جلسه هشتم :**رفتار مدنی (Civility) در محیط کار، آموزش به بیمار، تعهد حرفه‌ای و جمع‌بندی.

ب: عملی (۸ جلسه - ۱۷ ساعت)

با توجه به متفاوت بودن امکانات، تجهیزات و شرایط آموزشی می‌توان از یک یا چند فعالیت زیر برای ارائه واحد عملی استفاده کرد:

- مواجهه ساختن فراگیر با موضوعات، رفتارها و چالش‌های اخلاقی در محیط‌های آموزشی و بالین.
- کسب مهارت و شایستگی به کاربستن اصول اخلاق حرفه‌ای در موقعیت‌های بالینی (نظیر کسب رضایت آگاهانه، نحوه انتقال خبر بد، حمایت از حقوق بیمار، گزارش کار خطا و ...).
- ارائه گزارش نقادانه از چالش‌های اخلاقی و روابط حرفه‌ای در محیط بالینی واقعی و ارائه راهکارهای مبتنی بر اصول و کدهای اخلاقی (کتبی یا شفاهی).
- بررسی موضوعات، مشکلات و چالش‌های اخلاقی در ارائه خدمات سلامت از طریق برگزاری راند اخلاقی و بازدید در محیط بالینی.
- کسب مهارت تصمیم‌گیری اخلاقی در مواجهه با معضلات اخلاقی (محیط آموزشی واقعی یا شبیه‌سازی شده).

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

اهداف ویژه رفتاری جلسه اول (در پایان جلسه دانشجو قادر باشد):

۱. اخلاق را تعریف کرده و تفاوت آن را با قانون و عرف بیان کند.

۲. اصول چهارگانه اخلاق زیست‌پزشکی (استقلال، سودرسانی، عدم آسیب‌رسانی، عدالت) را توضیح دهد.

۳. اهمیت اخلاق حرفه‌ای در پرستاری را شرح دهد.

اهداف ویژه رفتاری جلسه دوم:

۱. کدهای اخلاقی پرستاری را نام برده و مفاد اصلی آن را توضیح دهد.

۲. تعهدات حرفه‌ای پرستار را در قبال بیمار، همکار، حرفه و جامعه شرح دهد.

۳. نقش کدهای اخلاقی در تصمیم‌گیری بالینی را تحلیل کند.

اهداف ویژه رفتاری جلسه سوم:

۱. حقوق بیمار را تعریف کرده و منشور حقوق بیمار در ایران را توضیح دهد.

۲. رضایت آگاهانه را تعریف کرده و اجزای آن را شرح دهد.

۳. نحوه کسب رضایت آگاهانه از بیمار و خانواده را توضیح دهد.

اهداف ویژه رفتاری جلسه چهارم:

۱. رازداری و حریم خصوصی را تعریف کند.

۲. موارد استثنا در رازداری (مانند گزارش بیماری‌های واگیردار، خشونت) را توضیح دهد.

۳. پیامدهای نقض رازداری را تحلیل کند.

اهداف ویژه رفتاری جلسه پنجم:

۱. مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی حرفه‌ای را تعریف کند.

۲. اصول ایمنی بیمار و پیشگیری از خطا را توضیح دهد.

۳. فرآیند گزارش خطا و مدیریت آن را شرح دهد.

اهداف ویژه رفتاری جلسه ششم:

۱. اخلاق در مراقبت روانی، اجتماعی، جسمی و معنوی را توضیح دهد.

۲. مهارت‌های ارتباط حرفه‌ای با بیمار و خانواده را شرح دهد.

۳. نقش همدلی و احترام در مراقبت از بیمار را تحلیل کند.

اهداف ویژه رفتاری جلسه هفتم:

۱. چالش‌های اخلاقی رایج در بالین (اتانازی، سقط جنین، تخصیص منابع، پایان زندگی) را نام ببرد.

۲. مدل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی را توضیح دهد.

۳. یک سناریوی اخلاقی را تحلیل کرده و راه‌حل ارائه دهد.

اهداف ویژه رفتاری جلسه هشتم:

۱. رفتار مدنی (Civility) را تعریف کرده و اهمیت آن در محیط کار را توضیح دهد.

۲. اصول آموزش به بیمار را شرح دهد.

۳. تعهد حرفه‌ای پرستار را در قبال ارتقای سلامت جامعه تحلیل کند.

اهداف ویژه رفتاری بخش عملی:

۱. توانایی کسب رضایت آگاهانه از بیمار در محیط بالینی.

۲. توانایی انتقال خبر بد به بیمار و خانواده با رعایت اصول اخلاقی.

۳. توانایی گزارش خطا و تحلیل آن بر اساس اصول اخلاقی.

۴. توانایی شرکت در راند اخلاقی و ارائه راهکار مبتنی بر کدهای اخلاقی.

۵. توانایی تصمیم‌گیری اخلاقی در موقعیت‌های شبیه‌سازی‌شده.

جدول زمان بندی دوره:

مدرس مسئول دوره	سرفصل کلی جلسات (منطبق با فایل شما)	جلسات
هیوا اعظمی	مفاهیم پایه اخلاق، اخلاق حرفه‌ای، اصول چهارگانه	جلسه اول (نظری)
هیوا اعظمی	کدهای اخلاقی پرستاری، تعهدات حرفه‌ای	جلسه دوم (نظری)
هیوا اعظمی	حقوق بیمار، رضایت آگاهانه	جلسه سوم (نظری)
هیوا اعظمی	رازداری، حریم خصوصی	جلسه چهارم (نظری)
هیوا اعظمی	مسئولیت‌پذیری، ایمنی بیمار، مدیریت خطا	جلسه پنجم (نظری)
هیوا اعظمی	اخلاق در مراقبت، ارتباط حرفه‌ای	جلسه ششم (نظری)
هیوا اعظمی	چالش‌های اخلاقی، تصمیم‌گیری اخلاقی	جلسه هفتم (نظری)
هیوا اعظمی	رفتار مدنی، آموزش به بیمار، جمع‌بندی	جلسه هشتم (نظری)
هیوا اعظمی	مواجهه با چالش‌های اخلاقی در بالین	جلسه اول (عملی)

	(شبیه‌سازی)	
هیوا اعظمی	کسب رضایت آگاهانه (تمرین عملی)	جلسه دوم (عملی)
هیوا اعظمی	انتقال خبر بد (ایفای نقش)	جلسه سوم (عملی)
هیوا اعظمی	گزارش خطا و تحلیل آن (کارگاه)	جلسه چهارم (عملی)
هیوا اعظمی	راند اخلاقی در محیط بالینی	جلسه پنجم (عملی)
هیوا اعظمی	تصمیم‌گیری اخلاقی در موقعیت‌های شبیه‌سازی‌شده	جلسه ششم (عملی)
هیوا اعظمی	نقد و بررسی فیلم‌های آموزشی مرتبط	جلسه هفتم (عملی)
هیوا اعظمی	ارائه گزارش نقادانه از چالش‌های اخلاقی	جلسه هشتم (عملی)

مهارت های آموزشی کسب شده مورد انتظار از دانشجو در پایان دوره:

(مهارت هایی که دانشجو بایستی در این دوره بر اساس کوریکولوم کسب کند.)

۱. توانایی توضیح مفاهیم پایه اخلاق و اصول چهارگانه اخلاق زیست‌پزشکی.
۲. توانایی شرح کدهای اخلاقی پرستاری و تعهدات حرفه‌ای.
۳. توانایی توضیح حقوق بیمار و کسب رضایت آگاهانه.
٤. توانایی رعایت رازداری و حریم خصوصی بیمار.
٥. توانایی پذیرش مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی حرفه‌ای.
٦. توانایی پیشگیری از خطا و مدیریت آن بر اساس اصول اخلاقی.
۷. توانایی ارائه مراقبت اخلاقی (روانی، اجتماعی، جسمی، معنوی).
۸. توانایی تحلیل چالش‌های اخلاقی و تصمیم‌گیری اخلاقی در بالین.
۹. توانایی رعایت رفتار مدنی (Civility) در محیط کار.
۱۰. توانایی آموزش به بیمار با رعایت اصول اخلاقی.
۱۱. توانایی کسب رضایت آگاهانه در محیط بالینی.
۱۲. توانایی انتقال خبر بد به بیمار و خانواده.
۱۳. توانایی گزارش خطا و تحلیل آن.
۱٤. توانایی شرکت در راند اخلاقی و ارائه راهکار.
۱٥. توانایی تصمیم‌گیری اخلاقی در موقعیت‌های شبیه‌سازی‌شده.

روش‌های تدریس :

- سخنرانی
- بحث گروهی
- پرسش و پاسخ
- ایفای نقش
- شبیه‌سازی و نمایش تئاتر
- ارائه و تحلیل سناریو درباره موضوعات و چالش‌های اخلاقی
- نقد و بررسی فیلم‌های آموزشی مرتبط

- برگزاری کارگاه آموزشی

رسانه‌های کمک آموزشی:

- اسلاید (پاورپوینت)
- فیلم آموزشی
- تخته وایت برد
- کامپیوتر و پروژکتور
- سناریوهای شبیه‌سازی‌شده
- **نحوه ارزشیابی دوره و تعیین نمره نهایی:**

- کوئیز ☑ (دو بار در ترم، هر کدام ۵ نمره)
- امتحان کتبی پایان دوره/ترم ☑ (۱۲ نمره)
- مشارکت فعال (حضور و فعالیت در کلاس) ☑ (۳ نمره)
- سمینار ☑ (در صورت تمایل، ۵ نمره - مجموع ۲۰)

روش ارزشیابی	انواع ارزشیابی	درصد از نمره نهایی کل	توضیحات
حضور و مشارکت فعال در کلاس	تکوینی	۱۰٪	روزانه توسط مدرس (پرسش و پاسخ، تعامل)
دو عدد کوئیز (میان‌ترم اول و دوم)	تکوینی	۲۰٪	هر کوئیز ۱۰٪ – جلسات ۴ و ۷
تکلیف پژوهشی یا سمینار کوتاه (ارائه شفاهی)	تکوینی	۱۰٪	یک موضوع مرتبط با درس (مثلاً: تحلیل یک چالش اخلاقی بالینی)
آزمون کتبی پایان ترم	تراکمی	۶۰٪	شامل تمام سرفصل‌های ۸ جلسه – جلسه آخر
جمع کل		**۱۰۰٪**	

منابع و مراجع آموزشی

- **اصلی :**آتش‌زاده شوریده و همکاران. درسنامه اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای بر اساس سرفصل برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
- **اصلی :**باقری ایمانه، گل آقایی فرزانه، مطوری‌پور پگاه. اخلاق پرستاری و ارتباط حرفه‌ای. تهران: انتشارات حیدری.
- **اصلی :**تجویدی منصوره. اخلاق پرستاری و ارتباط حرفه‌ای. تهران: انتشارات جامعه‌نگر.
- **اصلی :**شهریاری، محسن، صالحی، کبری، هاشمی، مریم‌السادات. مطالعات موردی در اخلاق پرستاری. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
- **فرعی :** Buka, P. Essential Law and Ethics in Nursing: Patients, Rights and Decision Making. Routledge.

قوانین و مقررات دوره

- حضور و غیاب: الزامی - غیبت بیش از ۱۰٪ موجب مردودی می‌شود.
- تحویل به‌موقع تکالیف کلاسی.
- رعایت کامل اخلاق حرفه‌ای و پوشش اسلامی.
- عدم تقلب و پلاجیاریسم.
- مشارکت فعال در تمام فعالیت‌های کلاسی.
- غیبت بیش از دو جلسه نمره صفر لحاظ خواهد شد.
- دانشجو قبل از مدرس در کلاس حضور داشته باشد.
- دانشجویان عزیز توجه داشته باشند با توجه به گستردگی و تنوع زیاد مطالب و از طرفی کمبود وقت، نقش استاد، راهنمایی و تسهیل یادگیری است نه انتقال تمام و کمال محتوا، لذا آموزش مطلوب مستلزم مطالعه و مشارکت فعال شما می‌باشد و انتظار می‌رود:
  - به حضور مرتب و منظم همراه با آمادگی در تمام جلسات درس اهمیت دهید.
  - در بحث‌های کلاسی و انجام تکالیف در سر موعد توجه داشته باشید.
  - به منابع معرفی شده مراجعه و مطالب تکمیلی بحث‌ها را مطالعه فرمایید.
  - تلفن همراه را در تمام مدت کلاس خاموش نگه دارید و از آمد و رفت‌های غیر ضروری از کلاس جدا بپرهیزید.
  - آمدن شما در کلاس درس پس از استاد به معنی غیبت در آن جلسه خواهد بود. لذا جهت حفظ نظم و ترتیب کلاس لطفا پس از استاد وارد کلاس درس نشوید.

جدول زمان بندی جلسات دوره

مدرس مسئول دوره	سرفصل کلی جلسات	جلسات

هیوا اعظمی	مفاهیم پایه اخلاق، اخلاق حرفه ای، اصول چهارگانه	**جلسه اول**
هیوا اعظمی	کدهای اخلاقی پرستاری، تعهدات حرفه ای	**جلسه دوم**
هیوا اعظمی	حقوق بیمار، رضایت آگاهانه	**جلسه سوم**
هیوا اعظمی	رازداری، حریم خصوصی	**جلسه چهارم**
هیوا اعظمی	مسئولیت‌پذیری، ایمنی بیمار، مدیریت خطا	**جلسه پنجم**
هیوا اعظمی	اخلاق در مراقبت، ارتباط حرفه ای	**جلسه ششم**
هیوا اعظمی	چالش‌های اخلاقی، تصمیم‌گیری اخلاقی	**جلسه هفتم**
هیوا اعظمی	رفتار مدنی، آموزش به بیمار، جمع‌بندی	**جلسه هشتم**

جدول بلوپرینت یا بودجه‌بندی سؤالات فصول یا جلسات درس/دوره

ردیف	عنوان سرفصل آموزشی (بر اساس جلسات)	مدت زمان آموزش (ساعت)	درصد سوالات آزمون (تقریبی)
۱	مفاهیم پایه اخلاق، اخلاق حرفه‌ای، اصول چهارگانه (جلسه ۱)	۲ ساعت	۱۵٪
۲	کدهای اخلاقی پرستاری، تعهدات حرفه‌ای (جلسه ۲)	۲ ساعت	۱۵٪
۳	حقوق بیمار، رضایت آگاهانه (جلسه ۳)	۲ ساعت	۱۵٪
۴	رازداری، حریم خصوصی (جلسه ۴)	۲ ساعت	۱۰٪
۵	مسئولیت‌پذیری، ایمنی بیمار، مدیریت خطا (جلسه ۵)	۲ ساعت	۱۵٪
۶	اخلاق در مراقبت، ارتباط حرفه‌ای (جلسه ۶)	۲ ساعت	۱۰٪
۷	چالش‌های اخلاقی، تصمیم‌گیری اخلاقی (جلسه ۷)	۲ ساعت	۱۰٪
۸	رفتار مدنی، آموزش به بیمار، جمع‌بندی (جلسه ۸)	۲ ساعت	۱۰٪
جمع	**کل دوره (۱۰ جلسه)**	**حدود ۱۶ ساعت**	**۱۰۰٪**

نام و امضای مدرس: هیوا اعظمی **نام و امضای مدیر گروه:** **نام و امضای مسئول EDO دانشکده:**

تاریخ تحویل: ۱۴۰۵/۰۶/۲۰ **تاریخ ارسال:** **تاریخ ارسال :**